

Maalouf'un 'ataları'

KAAN EGEMEN

Amin Maalouf, kendisinden önceki üye Claude Lévi-Strauss'un ölümünün ardından Fransız Akademisi'ne seçilmiş ve ardından, akademinin geleceğine uygun şekilde yaptığı konuşmada Lévi-Strauss'tan bahsetmişti. Daha sonra bu, Fransız Akademisi'ne Kabul Konuşması adıyla kitaplaşmıştı. Maalouf'un sözleri, Lévi-Strauss'un gıyabında gerçekleşen devir-teslim töreninin bir parçasıydı. Maalouf, yalnızca selefinden söz etmenin eksik kalacağını düşünmüş olmalı ki şimdi kendisinin oturduğu Fransız Akademisi'nin yirmi dokuz numaralı koltuğunun, Lévi-Strauss'tan evvelki sahiplerine dair bir şeyler anlatma ihtiyacı hissetmiş. Böylece 29 Numaralı Koltuğun Hikâyesi adlı kitap çıkmış ortaya.

Koltuğun tarihi, Fransa tarihi

Fransız Akademisi'nin diğer koltuklarında olduğu gibi yirmi dokuz numarada da Fransada kültüre, bilime ve sanata yön vermiş; Fransa'yı Fransa yapan pek çok isim oturmuş. Maalouf, başlangıçta birkaç paragrafla değinmek istediği Joseph Michaud'nun ardından, vakti zamanında aynı koltukta oturanları anlatırken buluyor kendisini. Böylece Ernst Renan da çıkıyor ortaya. Sonrası çorap söküğü gibi geliyor ve Maalouf, Fransa tarihinde dört yüz yıl geriye giderken sürekli yeni şeyler keşfedip 'atalarıyla' bağlantı kuruyor. Tıpkı selefi Lévi-Strauss'un antropolojiyle yaptığı gibi...

Maalouf'un, "artık unutuldu" diyerek temas ettiği ilk 'atası', aynı zamanda yirmi dokuz numaralı koltuğun ilk sahibi olan ve öğrencisini kurtarmak isterken boğulan Pierre Bardin.

Bardinden sonra koltuğa geçenlerin önemli görevler üstlendiğini ve Fransa tarihine adını yazdığını belirtmek gerek: Öğretmenler, libretto yazarları, din adamları, tarihçiler, fikir insanları, oyun yazarları ve biliminsanları...

Maalouf, kendisinden önce yirmi dokuz numaralı koltuğun sahiplerine dair hikâyeler anlatırken hem Fransız Akademisi hem de Fransa tarihini aktarıyor aslında. Tarihler, olaylar, anekdotlar ve isimler konusunda hayli titiz davranıyor. İsimler demişken Maalouf'tan önceki on sekiz kişiyi bir çırpıda sayıverelim: Pierre Bardin, Nicolas Bourbon, François-Henri Salomon de Virelade, Phillipe Quinault, François de Callières, André-Hercule de Fleury, Paul d'Albert de Luynes, Jean-Pierre Claris de Florian, Jean-François Cailhava, Joseph Michaud, Pierre Flourens, Claude Bernard, Ernest Renan, Paul-Amand Challemeil-Lacour, Gabriel Hanotaux, André Siegfried, Henry de Mont-

herlant ve Claude Lévi-Strauss.

On sekiz kılavuz

Maalouf'un, adı geçen kişilerle ilgili araştırmaları ve kaleme aldıkları, akademi gelenekleriyle beraber bu insanların tarihteki yerini ortaya koyması bakımından da önemli. Üstelik bu kişiler, yapıp etmeleriyle (diğer üyelerde olduğu gibi) gerek akademi gerek ülke geçmişi yön vermiş. Bunu gayet iyi bilen Maalouf, kendisinden öncekilerin Fransız Akademisi'ne neden ve nasıl kabul edildiğini anlatırken saygıda kusur etmediği bu isimlerle konum akrabalığını ortaya çıkarma ve tarihe not düşme arzusuyla araştırmalara girerek pek sevilmeyen, anlaşılmayan, dile getirdiklerinden dersler çıkarılmayan ya da geç keşfedilen ve unutulmuş yirmi dokuz numaralı koltuğun sahiplerine değiniyor; bir tarihçi gibi davrandığı da oluyor, bir akraba misali de...

İçlerinde ünü Fransa'yı aşanlar da bulunuyor, kendi ülkesinde yabancı olanlar da... Dolayısıyla Maalouf, "bu koltukta art arda oturan kişilerin hepsini, kendisini de hepimizi de aşan tarihin değerli ve gelip geçici tanığı olarak görmeliydim" deyip devam ediyor: "On sekiz parçalı bir tarih ya da yüzyıllar içinde yapılan, on sekiz aşamalı, her aşamaya farklı bir 'kılavuz'un eşlik ettiği bir yolculuk denebilir buna. Hepsi sırayla yirmi dokuzuncu koltuğa oturmuş. Orada görkemi ya da dehşeti, yobazlığı ya da aydınlanmayı, destanları, yoldan çıkışları, bozgunları yaşamış. Sonra Paris, Fransa, Avrupa ve bütün insanlık değişirken arkalarında bir iz bırakarak ya da bırakamadan, çekip gitmişler..."

Maalouf, kitabıyla özel bir tarih yazıcılığına giriyor. Fransız Akademisi'nin yirmi dokuzuncu koltuğunun eski sahiplerinin hatırlatıp anılmasına yönelik bu tarih yazıcılığı, hem vefa ve saygıyı hem de adı anılanların geçmişine ilişkin bilgileri bir potada eritiyor.

29 NUMARALI KOLTUĞUN HİKÂYESİ

Amin Maalouf

Çeviren: Orçun Türkay

YKY, 2018